

היום נלמד בעזרת ה':

נדרי דף ט

המשך דיני 'ידות נדרים':

משנה: כנדרי רשעים: כך הגמרא מבארת את המשנה:

אם אמר 'כנדרי רשעים הריני' והיה נזיר עובר לפניו, הרי הוא נזיר. אם אמר 'כנדרי רשעים עלי' והיתה בהמה מונחת לפניו, הרי הוא חייב קרבן. ואם אמר 'כנדרי רשעים הימנו שלא אוכל' והיתה ככר מונחת לפניו, הרי אסור לו לאכול את הככר מדין שבועה (= שנשבע לא לאכול את הככר).

והטעם הוא לפני שאמר 'כנדרי רשעים', ורשעים דרכם לנדור נדרים, כלומר שמפני שלא ראוי לנדור נדרים לכן אותם הנודרים נקראים 'רשעים' לעניין זה למרות שהם אינם רשעים בשאר דברים, אבל אין הכוונה לרשעים ממש, שהרי אין דרכם לנדור כלל.

כנדרי כשרים: ואם אמר 'כנדרי כשרים / הריני / עלי / שלא אוכל' והיה נזיר או בהמה או ככר לפניו, לא אמר כלום, שהרי הכשרים אין דרכם לנדור נדרים.

כנדבותם: ואם אמר 'כנדבותם הריני' והיה נזיר עובר לפניו, הרי הוא נזיר. ואם אמר 'כנדבותם עלי' והיתה בהמה מונחת לפניו, הרי היא קרבן נדבה.

והטעם הוא לפי שהכשרים דרכם להתנדב קרבן או נזירות.

גמרא: קושיא: ואולי כוונתו 'כנדרי רשעים לא נדרתי'?

תירוץ: אמר שמואל, מדובר שאומר 'כנדרי רשעים הריני / עלי / והימנו', אם אמר 'הריני' הרי הוא חייב בנזירות, אם אמר 'עלי' הרי הוא חייב בקרבן, ואם אמר 'הימנו' הרי הוא בשבועה, וכפי שביארנו במשנה.

קושיא: 'הריני' **בנזירות** מדוע אם אמר 'כנדרי רשעים הריני' הרי הוא נזיר, והרי יתכן שהתכוון לומר 'הריני בתענית'? תירוץ: מדובר שכשאמר זאת היה נזיר עובר לפניו, וכפי שביארנו במשנה.

(המשך בדף הבא ↓)

קושיא: 'הימנו' בשבועה: מדוע אם אמר 'כנדרי רשעים הימנו' הרי הוא בשבועה שלא לאכול את הככר, והרי יתכן שהתכוון לומר 'הימנו שאוכל?' (= ה"נ מבאר שהקושיא היא שכיון שלא ברור מה רצה לומר הרי שיש כאן 'ידיים שאינם מוכיחות', ולדעת שמואל ידיים שאינם מוכיחות אינם ידיים, וקשה על שמואל שביאר את משנתנו באומר 'הימנו').

בבא מתרץ: מדובר שאמר 'כנדרי רשעים הימנו שלא אוכל', וא"כ ברור שבא לאסור על עצמו את הככר. הגמ' מקשה מיד: אי הכי מאי למימרא? א"כ מה המשנה באה לומר לנו, והלא זהו דין פשוט?

תירוצ: היה מקום לחשוב שכיון שלא הוציא מפיו את המילה 'שבועה' הרי שהשבועה לא חלה ומותר לו לאכול את הככר, קמ"ל שהשבועה חלה מדין 'יד'.

למדנו במשנתנו - 'כנדרי כשרים' לא אמר כלום, 'כנדבותם' נדר בבזיר ובקרבת:

קושיא: ממשנתנו משמע שיש הבדל בין נדר לנדבה, שהכשרים מתנדבים ואינם נודרים. א"כ מי הוא התנא של משנתנו הסובר כך? והרי זה לא כרבי מאיר ולא כרבי יהודה.

וכפי שלמדנו בברייתא, נאמר בקהלת "טוב אֶשֶׁר לא תִּדְר מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשְׁלַם", לדעת רבי מאיר - כוונת הפסוק שמי שלא נודר כלל הרי הוא יותר טוב ממי שנודר ומשלם את נדרו וממי שנודר ואינו משלם את נדרו. ולדעת רבי יהודה - מי שנודר ומשלם הרי הוא יותר טוב ממי שלא נודר כלל וממי שנודר ואינו משלם. נמצא שמשנתנו אינה כר"מ, שהרי לדעתו עדיף לא לנדור כלל ואין חילוק בין נדר לנדבה (= שאם נדבה יותר טובה מנדר היה על הפסוק לומר שעדיף מכולם נודב ומשלם), הרי שאף הכשרים לא מתנדבים ואילו משנתנו אמרה שהכשרים מתנדבים. וכן אינה כר"י, שהרי לדעתו מי שנודר ומשלם הוא טוב, הרי שאף הכשרים נודרים ואילו משנתנו אמרה שהכשרים לא נודרים.

תירוצ: אפילו תימא ר"מ: יתכן שמשנתנו כר"מ, אלא שלדעת ר"מ הפסוק הנ"ל דיבר דווקא בנדר, כגון שאמר 'הרי עלי להביא קרבן', שאז אפילו אם יפריש בהמה לנדרו אם היא תאבד עליו להביא אחרת במקומה ויש לחשוש לתקלה (= שלא יביא אחרת), ולכן עדיף שלא לנדור. אבל אם התנדב להביא בהמה, כגון שאמר על בהמה 'הרי זו קרבן', בזה ר"מ לא דיבר, כיון שאף אם הבהמה תאבד אין הוא חייב להביא אחרת תחתיה ואין לחשוש לתקלה.

קושיא: והרי משנתנו אומרת שאם אמר 'כנדבותם' הרי שהוא **נדר** בנזיר ובקרבו, נמצא שמשנתנו סוברת שאף הכשרים נודרים, וא"כ אי אפשר להעמיד את המשנה כר"מ הסובר שעדיף לא לנדור.

תירוץ: צריך לגרוס במשנה '**נדב** בנזיר ובקרבו'.

מאי שנא נודר דלא וכו'? הגמרא שואלת מה ההבדל בין נדר לנדבה (= שלדעת ר"מ אין הכשרים נודרים)? והרי כשם שבנדר עלול לבוא לידי תקלה שמא לא יקיים את נדרו עד שיעברו שלשה רגלים ויעבור על "בל תאחר", כך בנדבה יכול לבוא לידי אותה תקלה.

תירוץ: **בהלל הזקן**: שהיה נודב את עולתו רק כשהיה מגיע לעזרה. הוא היה לוקח איתו את הבהמה כשהיא עדיין חולין לבית המקדש וכשהגיע לפתח העזרה היה נודב אותה, משכך לא היתה אפשרות למעול בקרבן כי מיד היו מקריבים אותו. זהו מנהג הכשרים כשהם נודבים, ובאופן כזה גם אין אפשרות לעבור על בל תאחר.

קושיא: **הניחא נדבה דקרבנות**: אבל עדיין קשה היאך ישנה נדבת כשרים בנזירות, והרי יש חשש תקלה שהנודר נזירות יעבור על איסורי הנזיר?

סבר לה כשמעון הצדיק: כלומר באופן כזה המובא בסיפורו של שמעון הצדיק אין חשש תקלה, כי נזיר כזה כוונתו כל כך לשמיים עד שאין חשש שיעבור על איסורי הנזיר.

אשם נזיר טמא: נזיר שנטמא עליו להמתין שבעה ימים לטהר את עצמו ולהביא קרבן אשם, ואז להתחיל לספור את הנזירות מהתחלה. שמעון הצדיק שהיה כהן גדול לא נהג לאכול מקרבן אשם של נזיר, הסיבה לכך תתבאר בהמשך.

מה ראית להשחית את שערך זה הנאה: כי המקבל על עצמו נזירות - בתום ימי נזירותו עליו לגלח את כל שערו.

ופחז עלי יצרי: כשראיתי שאני יפה תואר נכנס בי יצר הרע ללכת אחרי התאוות.

'העבודה' = לשון שבועה.

מתקיף לה רבי מני: אם הסיבה ששמעון הצדיק לא אכל אשם נזיר כי הוא בא לכפר על חטא – שנטמא הנזיר, אם כן גם את שאר קרבנות אשם לא היה עליו לאכול כי הם באים לכפר על חטאים?

כשהן תוהין נוזרין: בדרך כלל הנזירות נובעת אצל אנשים שמתחרטים על מעשיהם הרעים ונודרים נזירות, אבל כשהם נטמאים ואז הם צריכים להתחיל שוב את הספירה מהתחלה הם מתחרטים על כל הנזירות. ואז אמנם כל עוד שלא התירו להם את הנזירות היא שרירה וקיימת, אבל מכיון שהנזירות כבר לא רצויה בליבם גם הקרבן שלהם כבר אינו רצוי ונדמה כאילו הוא 'חולין בעזרה'. ולכן לא רצה שמעון הצדיק לאכול ממנו. אבל הנזיר הזה שהיתה כוונתו כל כך רוחנית בתחילה, בודאי הוא לא התחרט על נזירותו גם כשנטמא.

קושיא: אם כן כל קרבן של נזיר טהור שהוא מביא בגמר נזירותו לא היה על שמעון הצדיק לאכול, כי הנודר אותו לא עשה זאת בכוונה כל כך רצויה ויש לחשוש שמא הוא התחרט באמצע?

תירוץ: כל עוד הוא לא נטמא הוא לא מתחרט, משום שכשהוא קיבל על עצמו את הנזירות הוא אמד את עצמו כמה זמן הוא יוכל לעמוד בנזירות, ורק כאשר הוא נטמא ומתרבים עליו הימים הוא מתחרט.